

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre... 12 kor.
 Fél évre... 6 kor.
 Negyed évre... 3 kor.

*
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulajdo-
 nosnak küldendőek.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 20 fill.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyitlér sora 50 fillér.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 60 fillér.

A hirdetések **BITTERMANN
 NÁNDOR ÉS FIA** könyv- és
 könyvnyomtatás-fogadatlak
 el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 20 fill.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 20 fill.

A párbaj ellen.

A mi a nemzetek közt a háboru, az egyes emberek között a párviadal. Népek összevesznek s kormányaik vezetése alatt tűz- és vasfegyverekkel rontanak egymásra, hogy a mennyit lehet, öljenek, megsebezzenek, egymásnak ártsanak s végül, ha ki nem irthatták egymást, békét köszenek. Párbajban is két ember összevesz, hadat üzen egymásnak, segédek vezetése alatt csatázni kivonul, egymásra lö, vívótőrrel vágja, szurja egymást, a hogy tudja. Ölni, sebezni céljuk, a ki erősebb, ügyesebb, szerencsésebb, győz s ha nincs halott, a békét is megkötik vagy maguk a felek, vagy jegyzőkönyvben a segédek. Ez a magánháboru abban is hasonlít a nemzetközi hadjáratokhoz, hogy itt a Vöröskereszt, ott az orvosok képviselik a humánitást kötözerekkel. S valamint a háborunak megvannak a törvényei, melyeket megsérteni nem szabad, mert közmegevetést von maga után, mint például robbanó golyókkal löni, kórházakat bombázni, vagy a kutakat megmérgezni, azonképen vannak párbajszabályok is, a melyek ellen vétők megbélyegeztetnek. És valamint rablókkal, kalózzokkal, vad népekkel rendes háboru a művelt hatalmak nem viselnek, szintugy párbajozni nem lehet társadalmilag diszkvalifikált emberekkel. Asszonyok, gyermekek, aggok ki vannak véve a háboru kegyetlenségeiből, mert védtelenek, ezért párbajra sem szoríthatók. Lám, a hágai értekezlet a választott bíróságot is föllállította a háboru elkerülésére, mint a kaszinók szokásjoga a becsületbírótságot.

E szerint a háboru szép, nemes, lovagias intézmény, a párbajhős pedig dicső férfiú. A kinek tetszik, ám tessék. De hogy civilizáció és háboru, emberség és párbaj hogyan férnek össze, azt ész és igazság szerint senki meg nem magyarázta. Sőt inkább barbár hagyomány a hadseregek betérése és középkori előítélet a lovagiasság.

Kain óta mindig akadnak emberek, kik boszúból, hirtelen haragból, vagy más gonosz indulatból gyilkolnak. De hogy ez kivétel legyen, arról gondoskodnak törvények, kormányok, rendőrök, bírák. A párbajt sem sikerült kiirtani az európai és amerikai társaságból, de a természetes

ember, ha összevesz, inkább öle meg és verekszik. A mohamedán világ minden vitézsége mellett nem ismeri a párbajt s Kelet összes népei közül csak a japániai verekesznek kardra, mint mi nálunk. Ebből látható, hogy nem okvetetlen szükséges a verekedés a becsülethez. Bizonyítja ezt Anglia, hol a párbajt, mint esztelenséget kiküszöbölték és az angolok mégis minta gentlemanok. Az északi népek, skandinávok, hollandok, svájciak vajmi ritkán, mondhatni, épen nem párbajoznak. De a német bursok minden nap s az osztrák és porosz katonatisztek dinstregrámen szerint kötelesek megverekedni, különben elbocsátatnak.

Ilyen eset alkalmából, midőn egy osztrák katonatiszt, ki a hadjáratban vitézségeért rendjelet kapott, tisztí bojtját elvesztette, mert vallásos meggyőződésére hivatkozva, a párbajra szólítást el nem fogadta — mozgalom indult meg a párbaj ellen a legfőbbrendűbb udvari körökben is. Az illető tiszt gróf volt, atyja kir. hercegi udvarmester. Pártja azt vitatta, hogy a viszály érdemében is neki volt igaza, a gyávasági nyilatkozat pedig rá sehogy sem illett; mégis a hadseregben szerzett érdemeinek jutalma megbecsületlenítő elbocsátás lett. Egy Bourbon herceg nyílt levélben fogta pártját s egész mozgalom indult meg a párbajkényszernek a hadsereg szabályaiból való kiküszöbölésére.

Ezt az esetet a közönségben és a főúri körökben felhasználva, az osztrák püspökök mult hétfőn nyilatkozatot bocsátottak ki a duellum ellen. Hivatkoznak XIII. Leó pápa körlevelére, melyben a katolikusokat inti, hogy az egyház tanításának engedelmességgel: „soha se éljenek oly észellenes és teljesen alkalmatlan eszközzel, minő a párviadal, hogy maguknak megfelelő elégtételt szerezzenek.” Hivatkoznak három más pápa bulláira s a tridentí zsinat tilalmára, valamint az ausztriai büntető törvénykönyvre, melyek a duellumot mind kárhoztatják és büntetik. Az nem jogos önvédelem, sem hirtelen harag, a becsületet nem moshatja tisztára a vér, az igazságtalanságot nem teheti igazsággá a győzelem. Ha ő, a párbaj gyilkosság és öngyilkosság, ártatlan családokat sujt s még sem bizonyítja be sem a becsületet, sem a bátorságot. Lelkiismereti kényszer s megsértése a vallásnak. Önkény és erőszak, mely játszik a

saját és mások életével. Barbárság erkölcs helyett. S miféle kényszerítés az, mely az emberi társadalom és az állam törvényes rendjét megtörni parancsolja? Ezért a párviadal büntette ellen kell nevelni az ifjúságot az iskolában s az egyház fogadja védelmébe, a kiknek van bátorságuk a kihívást megtagadni.

Okos beszéd, melyre azonban nem hallgatnak az előkelő osztályok, sem utánzóik. Különösen Magyarországon. A párbaj itt valóságos divat s egy vágás az arcon ér annyit, mint egy rendjel a kabátban. Sok fiatal ember sportképen üzi a verekedést, hogy annál több keletje legyen a nők körében. Társai az ilyet félve respektálják s a gyöngébbek neki meghunyászkodva kitérnek, a mi jól esik önértetének. De e bravuros párbajoknál sokkal rosszabb a párbajhősöknek az a neme, mely közéleti szereplését, állását, társadalmi pozícióját is csak annak köszönheti, hogy hivatás-szerűen üzi a párbajkodást, mint a vívómesterek a vívást. Ezek terrorizálni iparkodnak nemcsak a politikusokat és újságírókat, hanem mindenkit, ki vonakodik engedni és szolgálni azoknak az uraknak és érdekeknek, melyeknek az ilyen bajvivó kardját és becsületét szentelte. Az efajta lovagiasság a legtökéletesebb bizonyítéka a párbajpraxis illegitimitásának.

Minden évben egy csomó érdekes napihir jelenik meg a párviadalokban eseményekről és súlyosan sebesültekről. Ez még inkább vonzza a hű fiataloságot, hogy minden csekélységért fegyveres elégtételt követeljen. A szülők már is csak félve küldik fiaikat az egyetemekre. A vívótermek ugy megszorodtak Budapesten, akár a zengérajok. Nem testedzés, fegyvergyakorlat és bátor nevelés a cél többé, hanem egyenesen a párbaj. Egy vigyázatlan szó, egy ferde szempillantás elég alkalom, hogy két fiatal ember életét kockáztassa a becsület nevében. És hogy a párbajmánia így elfajulhatott, mindenesetre a bíróságok is okai, mert a büntetőtörvénykönyvet nagyon egyenlőtlen elnézéssel alkalmazzák, úgy hogy senki sem fél a büntetéstől.

Teljes mértékben helyeseljük, hogy a párbaj-düh ellen most már maga az egyetemi ifjúság is sikra száll. Felhívás jelent meg az ifjúsághoz,

A „BÁCSKA“ tárcája.

Mese.

Egyszer volt, hol nem volt
 Volt egy szőke kis lány,
 Tavasz verőfénye
 Mosolygott az arcán.

Hideg volt a szive,
 Gúny a kacagása,
 Észbontó káprázat
 Szeme pillantása.

Egyszer volt, hol nem volt
 Volt egy bolond legény,
 Fájó sebet ütött
 A kis lány a szívében.

Minél halványabb lett
 Szegénynek az arca,
 Vigabban kacagott
 A kis leány rajta.

„Kínos vergődésem
 Gúnykacajjal nézed,
 De egy mosolyodért
 Megbocsátok néked.”

És közönyös arccal
 Csak ez a válasza:

„Soha nem szerettem
 Nem is fogok soha.”

Gyilkos tör a válasz
 Szerelmes szívének,
 Halálos bánattal
 Megrendül, megremeg.

S egyre fájdalmasban
 Zokog fel a lelke,
 Míg aztán csak egyszer
 Elhallgat örökre.

Rövid imát mond el
 A kis lány felette,
 „Bizony bolond gyerekek
 Elég rosszul tette.”

De a hogy nem látja
 El is felejtette
 S kacagva néz ismét
 Más legény szemébe.

Edith.

Az ő üzenete.

Vándorfelhők gomolyognak
 Oda fűn az égen,
 Fájó szívvel, bús lélekkel
 Oly epedve nézem.

„Vándorfelhő! vándorfelhő!
 Mond meg kérlek szépen

Arról a kis szőke lányról,
 Mi hirt hoztál nékem? . . .”

Ah! megáll a vándorfelhő,
 Csendes eső támad,
 Lassan, búsan úgy susogja:
 „Sir, zokog utánad!”

Herold Gyula Béla.

A ZSIDÓK PANASZFALÁNÁL.*)

Jeruzsálemi utirajz. Irta: Vértési Károly.

Siránkozás és vezeklés. — Könyvtől ázott keservfal. — Összejötték mindenfelől. — Az előimádkozó. — Jesse ága nem virul ki. — Nagy lehet a fájdalom — Isten keze. — Modern Eszter, Rebeka. — Rachel, Zsuzsanna alak. — Ez az imádság és az urimádság. — A mai Jeruzsálem virágai.

A Móriah hegyén vagyunk, csakhogy alant. A Harames Serif térről ereszkedtünk le középkori kövezeten.

A zsidók panaszfalához jutottunk.

Esteledik. Az ég koronája leborul, nyugvóra száll. Biborlángban fénylik a Szikladom kupolája.

Réges régtől siránkoznak, tépelődnek, vezekléssel guggolnak a zsidók, templomjuk maradékalánál. Siránkoznak véres sorsuk fölött, szentkönyveik szétszórása, országuk, városuk, templomuk feldúlása, a maguk pusztulása, elszéledése fölött.

Siránkoznak régen, mely megindultsággal siránkoznak azóta, hogy az események túlnőttek Zsidóországon. A leghosszabb mult is rövid a nemzetnek életében.

Épp akkor péntek volt. Ezen a napon ugy négy óra tájban, alkonyra hajló napfényben kezdenek már buzódni, elsötétült arccal felvonulni a siránkozók, gyötördők.

*) Megjelent az „Ország Világ” folyó évi 34-ik számában.

Tisztogasd szájadat és fogaidat
 naponta reggel és este a legjobb-
 nak elismert 20—8

MENTHOLOS

szájvizzel és fogporral, akkor fogaid szépek és egészségesek
 maradnak!

Szájviz üvege 1 kor. 20 fill., a fogpor doboza 1 korona.

Kapható **Tárczay István** gyógyszer-tárában Zomborban, Kossuth-utca.

hogy ne párbajozzék, hanem állandó becsület-bírósságra bizza a vitás ügyek elintézését.

Reméljük, hogy e mozgalom eredményével fog járni és ha a kaszinók is elvül tüzik leg-alább azt, hogy párvialt csak komoly oknál fogva engedjenek meg a megbízottak, úgy leg-alább a visszaélések megszűnének.

Felhívás a nagy közönséghez!

Jelszavunk legyen: „Minél több szerencsétlen siketnémát adni vissza a nevelés és oktatás által a társadalomnak s így minél többet tenni közülök boldoggá.”

Sokan, de igen sokan vannak azok, kiknek érdekében szót emelek, kik nevelés és oktatás nélkül maradván, Isten s a társadalomra nézve elveszetteknek mondhatók s így elvesztett egy munkás polgár is.

De milyen e szerencsétleneknek lelkiviláguk akkor, midőn semmiféle oktatásban nem részesülnek?

Lelelkiviláguk hasonló a homályos éjszakához, itéletük meg nem bízható; erkölcsi világnézetük kötött s az istenségről alig van tisztább fogalmuk, mint az erdő vadjainak.

Ilyeneknek kell bármilyen módon segítenünk, mert ezt követeli: az *emberszeretet*.

Nem lehet elzárkózni annak, kinek szívében a könyörtelen s a szeretetlen csak egy szikra is megvan s lehetetlen, hogy a nagy közönség szájakozással ne nézzen szerencsétlen embertársait, kik a sorstól verten siketnémaságra lettek teremtve. Sokan szívükre vették a természet e mostoháinak sorsát s iparkodnak tőlük telhető módon rajtok segíteni.

Pálfi Lipót és veje szegedi gyufagyárosok is ilyképen gondolkodtak, felajánlották az általuk készített és „magyar gyújtó a siketnémák segélyezésére” felirattal ellátott gyújtó járadékának 3%-át. Ez ajánlatot a miniszter is elfogadta.

Fogyasszuk e gyújtót, hisz kielégíti szükségletünket, pártoljuk a hazai ipart s segítünk a szerencsétlen mostohákon! Tudott dolog, hogy ezen árva többnyire a leg-szegényebb néposztályból valók, kik nagyobb részben távol vannak azon helytől, hol e szerencsétlenek neveltetnek és speciális módon oktattnak, kiknek hozzátartozói azon csekély összeggel sem rendelkezhetnek, melyen gyermekeiknek életmet válthatnának. Erre lesz fordítandó az összegült összeg!

Rendeljük meg e gyújtót a t. kereskedő urak, hogy tőlük a nagy közönség szükségletüket beszereshessék s így kis mértékben bár, de mégis segítenek az árva árváin!

E szerencsétlenek száma körülbelül 20000. Tan-köteles közülök mintegy 5—6 ezer s oktatásban részesül jelenleg mintegy 500. Ezek értelmes emberekké, a hazának hű polgáiraivá lesznek, a többi pedig oktatás nélkül elveszne, nyúgi, megvetés tárgyai a társadalomnak. Hazánkban eddig 7 intézet van, hol a sors e mostohái oktattnak (Vác, Budapest, Kaposvár, Temesvár, Kecskemét, Kolozsvár és Arad.) Megtaníthatók különleges oktatás módszer segélyével a hangnak a látás útján való megértésére, élőszovali beszédre; iparágra, miben sokszor felül-mulják az érzéküket. Mily kevés részesül oktatásban s mily arányban áll ezek száma a nagy tömeghez?!

Vajjon eljön-e az az idő, mikor az „*emberszeretetből*” valamennyi tanköteles siketnéma részesülhet oktatásban, minek bekövetkezése után mondhatjuk, hogy a *boldogtalanok is boldogok*. Fordítsunk figyelmet ez elhagyottakra, hogy istent megismerhessék s vigasztalódjanak az imából. Nem nagy a mit kérek ezek nevében, csak fillérsnyi adományt, mert ezáltal is előbbre viszik minél tömegesebben való taníthatóság azoknak, kikről a *társadalom megfeledezett*.

Bizom a társadalom *emberszeretében*, előre tudván azt, hogy pártolni fogják e jótékony célu ügyet, mely valójában segíteni óhajt azokon, kik kénytelenek az ember legnemesebb kincsét, a beszédet nélkülözni.

Siketnémák! Kérjétek az Egldásdát jötevétekre.

Az esti csillag kigyulásakor ott álltunk már, hová a zörgő csontok vánszorogtak elő, befelé lépő lábfejjel. Sokan jöttek. Együtt voltak. Hajlottok, akik a kik már sok esztendő taktak hátuk mögé. Egy némelyik vonatottan lépdelő, élő vész. Valamennyinek az arcán a szomorúság sivársága.

Verescsagin az ecsetére méltatta azt a jelenetet, mely az egész világon egyetlen a maga nemében. A budapesti műtárlaton láttam annak idején ezt az eleven, mégis szomorú képet, melyet teljes hűség, megkapó közvetlenség jellemez. Kiábrándult aggkor a maga kiélt-ségében.

A zsidók siránkozó helye azon a negyvennyolc méter hosszú, tízenyolc méter magas falnál van, melynek roppant kőköcskái még a régi templomban maradtak fen, abból a híres, nevezetes templomból, mely az emberiség történetében akkor a legfényesebb és legjelentékenyebb határkő volt, most pedig a hozzá kötött remények — rombadőlése.

A fal, melyre Titus hadának a fekete emléke nehezedik, nagyon erős, 4—5 méteres, szabályosan faragott kővekből van összerakva. Fű nő ki a repedésekből. El fog még tartani időtlen időkig az ó-szövetségi épületek ez a hatalmas méretű falmaradványa.

Habarc, vagy más óskori ragasztó anyag nem köti a kőveket egymáshoz, mégis úgy tapadnak azok, hogy nincs az a híres damaskusi finom acél vékony késpengeje, melyet az egymáshoz tapadó kővek közé lehetne szorítani.

Az alsóbb, nagyobb kővek, Salamon templomából valók, a felsőbbek és kisebbek, Herodes építkezésének a rétegei. Így mondják ezt a régészek.

A hosszal közepén van az imádkozóhely.

Homlokon dörzsölt, a lélekzetet is megakasztva csókol, könyöklőn gyakran ázott szutykos fal ez, meleg-ágya sok betegség bacillusainak. A rajongó, drjngő néz, de nem lát. A lepelbe burkolt mindkét karját szétterpeszti, szívfüldalmat érezve — sir. Szomorú gondolatokkal tépelődik. Inkább halni kíván — mint élni. Nem hiszek neki. Senecának adók igazat: „Hazudik az, a ki a halált kívánja.”

A jeruzsálemi zsidók szegények. A szegénységük

Színház.

A szókimondó asszonyosság.

— Színmű 3 felvonásban egy előjattékkal. Irta: Sardou. Színpad került másodsor, november 19-én, hétfőn. —

Az elsőböz hasonlító jó előadás volt s a nézőtér is eléggé megtelt.

R.

Ripp van Winkle.

— Regényes operette 3 felvonásban és 4 képbén. Zenéjét írta Planquette Róbert. Színpad került kedden, november 20-án. —

Ismét telt ház előtt ment egy Planquette-féle bájos operette-nek összevágó, precíz előadása. Pálfi Nina Lisbeth és Alisz szerepében a lehető legjobbat és legszebbet nyújtotta. — Irsay (Ripp-Ripp) dicsegetre méltó ambiciós énekel; erős, tiszta hangon, érzéssel előadott énekszámait alig árulták el a szaturalista ereket; az utolsó felvonásban pedig játéka drámai erejével ért el nagy hatást. — Békefi a hadnagy és Adrien szerepében, Gy. Lónyai Pirooska mint Kathrina emelkedtek ki szépen előadott énektükkel és gondos játékkal. — Pompásan alakított Szalóki Derrik polgármester szerepében és újra kiváló bizonyítást tett nem közönséges komikai tehetségéről. Vele együtt még Vadász (Nikk, Zsán) és Tukorai (Vander Bilt) keltek derült hangulatot ügyes alakításukkal. Dicsérettel kell kiemelni a kis Havy Etelka (Alisz) és Wesselényi Miksa (Adrien) ügyes, bátor fellépését is. Különösen az előbbi élénk temperamentumával és fesztelen mozgásával sürű tapshivart aratott. — A karénekek összevágóan és jól mentek.

F.

Francillon.

— Színmű 3 felvonásban. Irta: Dumas S. Fordította Paulay E. Színpad került szerdán, november 21-én. —

A második remek francia színmű e héten, a finomságnak és szellemességnek valóságos tárháza. Az egész első felvonás csupa szellemes csevegés, szalonárság, mely nagy próbára tette a színészek előadó képességét. Kedvesen csevegtek a nők, néhol talán kissé pergőbb nyelvel, mint kellett volna. Arday Ida (Francine) a féltékeny s magát megboszulni akaró feleség lelkiállapotát izgatott beszédével és játékaival megkapón fejezte ki. — Murányi J. (Smithné) fényes sikerrel oldotta meg kibékítő feladatát. Mindkettőnek öltözékei is fényesek voltak. — Huber Juliska (Annette) nagyobb, bár nem jelentékeny szerepében kedves volt. A japáni receptjének diktálását azonban még gyorsíró sem tudta volna leírni. — A férfiak közül Berkit (Rivervolles marquis) kell kiemelni nyugodt, előkelő modorával, beszédének értelmi hangsúlyozásával, a mit nemets franciassággal pontirozának szokás mondani. — Lomnitz megint elemében volt (Stanislas). Kiváló szalonszínész. Kevesebb mondhatni ezt Irsairól (Symeux) s egyáltalán nem Gyárfásról (Lucien), kinek modora, vérmérséklete inkább a vaskosabb szerepekhez vág.

A rendezés Berki gondosságát dicséri.

Közönség elég szép számmal volt.

R.

Jövő heti műsor. Vasárnap: Sarah grófnő.

Arday Ida jutalomjátéka. Mult számunkban azt írtuk, hogy ezen a napon Palfy Nina jutalomjátéka lesz, ezen beosztás azonban változást szenvedett. Megvagyunk győzödvé, hogy kiváló drámai primadonnánk jutalomjátékát telt ház fogja végig nézni, a mit ugy ő, mint a darab teljes mértékben megérdemel. Hétfőn: *Takácsok*. Kedden: *Szegény Jonathan*. Szerdán: *Fernand házasság*. (Uj francia vigjáték.) Csütörtökön: *Ördög mátkája*. Pénteken: *Vörösmarty-tünnepély* lesz a színházban, melynek programja nincs még végleg megállapítva. Szombaton: *Kékszakálu herceg*.

Ujdonságok.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bráder Gyula újvidéki tanítót a tízedik fizetési osztály harmadik fokozatába tanítónak nevezte ki.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter özv. Hellerné sz. Meller Zsófia újvidéki tanítónót a tízedik fizetési osztály harmadik fokozatába tanítónővé nevezte ki.

Kinevezés. Báró Vojnits István főispán Szende Géza Zombor városi napidijast a bács-kulai szolgabíró-sághoz járási irtokká nevezte ki.

Istentisztelet. Az ág. evang. híveknek tudomására hozzuk, hogy folyó hó 25-én délelőtt fél 10 órakor istentisztelet fog tartatni. Gertinger Pál, felügyelő. Korossy Emil, utazó lelkész.

Esküdtbíróági főtárgyalás. A zombori kir. törvényszék mint esküdtbírósnál tegnap főtárgyalás volt halált okozó súlyos testi sértés büntetével való elleni bünttyben. Az esküdtbíróág kilenc órákor a főtárgyalási teremben megjelenvén, a soros esküdtek és a kir. törvényszék elfoglalta helyét. A törvényszék elnöki tisztét Gozsdu Elek törvényszékünk illusztris elnöke töltötte be. Szavazó bírák voltak: Markovithy Lajos és Radány Péter kir. törvényszéki bírák. A vádhatóságot Kerekes János kir. ügyész képviselte, védőként dr. Gertinger Pál és Vargay Ferenc jelentek meg. A főtárgyalás jegyzőkönyvét Gadó István kir. törvényszéki jegyző vezette és a tolmácsi tisztet Bugarszky Koszta dr. bites tolmács látta el. Gozsdu Elek elnök a tárgyalást megnyitván, elővezetetti a vádlottakat és felolvastatta az esküdtek névsorát. Az összes beidézett esküdtek, egynek kivételével, aki távollétét orvosi bizonyítvánnyal igazolta, jelen lévén, kezdetét vette az esküdtek kisorsolása. Kisorsoltak: Weigang János, Bittermann Sándor, Neu György, Schwerer Mihály, Tantner Ottó, Aman Bálint, Frey Emil, Franzl Mór, Ernst Lajos, Weindl József, ifj. Schwerer Jakab, Gräber Ferenc. Ugy a kir. ügyész, valamint a védelem elt visszavétési jogával. Ekkor kezdetét vette a bizonyítási eljárás. A főtárgyalás lapunk zártkörű megfigyelésében van. Részletes tudósítást jövő számunkban adunk.

Hymen. Tunyogi Cs. Károly államvasuti tisztviselő folyó hó 17-én vezette oltárhoz Michels Jolánka kisasszonyt, Michels Károly kendergyáros leányát Német-Palánkán. Násznapok voltak a menyasszony részéről Michels János zombori földbirtokos, a vőlegény részéről Hubert Nándor hosszú-aszói uradalmi tisztartó. Koszorús leányok voltak: Michels Viola, Ilonka és Margit. Vőfélyek: Papházy Elek államvasuti tisztviselő, Ritter Gyula palánkai és Nagy István lippai szolgabírák.

Halálozás. Városunkban mély és általános részvétet kellett a szomorú hír, hogy Bajkay Antal, a zombori folyamermérsék fiatal, jeles képzettségű, közkedvelt tagja, Bezdán mellett a Dunába fulladt. A zombori folyamermérsék a következő gyászjelentéssel tudatja halálát: A zombori folyamermérsék hivatal tisztikara mély fájdalommal tudatja felejtetlen kartársának Bajkay Antal kir. mérnöknek folyó hó 21-én történt gyászos elhunytát. Zombor, 1900. évi november hó 21.

Testvérek halála. Dobrenov Nenád és Milán a zombori törvényszék napidijast, évesen testvérek, szerdán egy nap alatt haltak meg a városunkban uralkodó tifuszból. Sorsukat igazán tragikusá teszi az a körülmény, hogy néhány nappal előbb édes anyjuk is meghalt és így az egész család pár nap alatt pusztult el.

Történelmi Társulatunk Évkönyve. A Bács-Bodrogh vármegyei történelmi társulat évkönyvének III. füzetét a napokban hagyta el a sajtót, Costa János főgymnasiunai tanár, h. titkár szerkesztésében. A füzet tartalma a következő: A bácskai Tiszavidek a török háborúk után. Irta: Erdújhelyi Menyhért. Céhék és ipar-területek a középkorban. Közli: Holczmann Ignác. Római kori telep Szabadkán. Irta: Bibó Bige György. Baeskaiban. Közli: C—a. Vármegyénk állapota 1763 előtt. Irta: Iványi István.

Halálozás. Özv. Bácsor Janosné szül. Erbitsch Anna folyó évi november hó 21-én életének 68. évében meghalt. Temetése tegnap délután ment végbe.

Esküvő. Ligethy Géza, szintársulatunk karmestere, folyó hó 29-én vezeti oltárhoz özv. Töröké Kulics Katica urnót.

nyomornak is beillik, mérhetetlen nyomornak. Olykor betevő falatjuk sem akad. Emberi fogalmat meghaladó a nélkülözésük. A Rotschild báró család és Montefiore Mózes, a pénz arisztokratái sokat tőnek az itteni hittársaik nyomorának az enyhítésére, sed quid hoc ad tantam sitim!

Otthon, óshazájukban, nem mennek a zsidók sem-mire.

Egy, az álltól a hokáig érő kaftánba burkolt, élemedett zsidó, perselyvel töltnék is gyújtott könyör-adományt. A Keleten nem tudnak letenni a kolduló rossz szokásukról. A lefagyott testű ember alkalmassá vált a gyűjtésre. A ki ránezett, szánalomból is adott. Viszont zsidóktól is koldultak mások. A keleti népeknek szokásukká lett a koldulás.

A világ minden tájára elvetődött, a szélrózsa minden irányában szétszórt zsidó népek nagy kiállítását láttam a panaszfalnál gyászba borulni. Vonásaikon gyöt-relem.

Egynémelyeknek a rőt fűrtöze, gyűltre fodorított hajcsomója, kiabálva árulta el, hogy nem itt a délen születtek, éjszaki vidékről valók.

A kaftánosan turbános mellett van a gamaurás, fekete báránysapkás, meg — elvéve — a vörös fezt viselő. Ez a fejfödő mindig tünnepel; nyugton hagyják üdvözlőlekor is. Mintha a fejüköz volna növe.

Göndör bajtineses, bő bugyogós, prémes sapkás, egész szabásában lengyel zsidó, nem hiányozhat a hajbókoló társaságból. Rókamálás kaftánját ide is elhozta. Rászolgál bőven a „férges” jelzőre, mert szoros kötelekben élnek vele az elősídek. Pénzét nyilván elspekulálta, de az is lehet, hogy bővében vannak. Semmivel sem mutat, s ha mégis mutat valamit, a szegénység képét mutatja. Egész élete önmegtartadás és ebben rejlik a liiba, ebben van elhibázva az élet helyrehozhatatlanul.

Lityeg-lotyog rajtuk a ruhájuk, mely elnyűttebb az ószerecsnél vásároltnál. Hol rövidebbre van az csapva, hol meg hosszabbra leeresztve. Leri a szegénység a jellegzetes ruházatról. Valamennyi kifelé indult már az életből, kalendárium képek.

Egy lehanyaltott sorsu, mármarmosmegyei rőtveres zsidóval magam is beszédbe eredtem. Szemén hályog tilt.

Idő, vagy a szenvedés, talán mind a kettő redőket vont a homlokára. Ugy értettem szavaiból, hogy nagyon sok az ő multja. A század minden viharát átélte. Erezve az évek súlyát, csaknem egészen elagya, hányt-vetett mult után halni tért ide, hogy őseinek földjébe temetkezhessék, a melybe a kiralyaik, bíráik, látnokaik, patriárkák alusszák a halál álmát.

Egynémelyik fanatikus csakugyan olyan szenthely-nek tekintti a maradékfalat, hogy a saruját is leveti, ha telé közeledik. Szinte torkába ful a hang, úgy elérzékenyül.

Mar 1700* esztendeje annak, hogy a zsidók Salamon falánál, ennél a keservfalnál siránkoznak, csókolják a piszkos mézsköveken az idők moocsát. Kézörde-léssel hajbókolnak s ütök a fejüket a falhoz, — ha nem is nagyon. Majd meg az ujokkal érintgetik, simogatják a falat.

Sóhajok merülnek fel, zokszavak hallatszanak. Éneklik a 79. zsoltár panaszát. Lelekük összetörve. Nyögik keserveiket erősen. A saját keserűségüket beleolvastják a közösbé. Világfajdalmi jelenet valóban. Elszomorító valóság.

Az elszedelteknek összeszedelőzése — sirása, nagyon lehangol. Ötözöttik zsákszerű alakja, sötét színe, nyomasztólag hat a lelkekre. Kelet élénk világában, a hol gyakran annyi riktó tarkaság öltik a szembé.

Figyeljünk. Estre kelve, az ég fényes apró tűzecekei miriád-jainak a kigyultával előlép egy ó-heber, korhú öltözeten az öblös hangú előimádkozó, erősen fejlődött zsidó-típus. Sasmódra nyergelt orrát kerek nagy, vastag len-esés szeműveg ulti. Sodrából ki nem hozható nyugalommal mélyeszi a lütkés szemét nagy betűs vén könyvébe. Eleinte aluszékony mozdulatokkal fojtogatja magába a szive keserűségét s szívszaggasztó, a fájdalomtól vibráló, kondenzált kesergő hangon szól meg.

A többi litániaszerűleg rögvest felel rá: „Ültünk magánosan és sirunk”. Zsong az egybevetődött sokadalom.

Az előimádkozó, izig-veig orthodox, a vénség vo-

* Eleinte csak Jeruzsálem pusztulása napján zárandokoltak ide, a gyászfalhoz a zsidók, de nagy adókat kellett azért fizetniök. Most naponta járnak ide, minden fizetési kötelezettség nélkül.

Gyermekmenhely fölszentelés. Az országos „Fehér-Kereszt” szabadkai fiókja által felállított gyermekmenhelyet vasárnap szentelték fel nagy fényvel és nagyszámú közönség részvételével. Az ünnepségen Tabody József, cs. és kir. kamarás, az országos Fehér-Kereszt-Egylet elnöke is jelen volt. Az egylet védnöke: özv. bajsai Vojnics Lukácsné, báró Vojnics István főispán és anyja méltó ünnepléseknek volt központja. Mellette állanak: Birkás Szucsics Adrienne, Mamuzics Lázárné és özv. Morvay Ákosné. Az ünnepség bevezető része a szombat esti színi előadás volt: amely Gaál Ferenc ünnepi nyitányával vette kezdetét. Ezután Szabados Ilonka: Kozma Andor költeményét szavalta. Volt néma kép is, a mely egy szegény nő küzdelmét ábrázolta, amint rongyokba takart gyermekével a legnagyobb nyomorban simlódik és a gyermekgyilkosságon tépelődik, amikor a könyörtelen anyaga a fehér kereszttel mentésükre siet. Az előadást a Szulamithal fejezték be. A vasárnapi program is minden tekintetben sikertelt. A gimnáziumban lefolyt ünnepséget a szabadkai dalegyülettel gyönyörűen előadott szövege nyitotta meg. Schmausz Endre főispán ezennél lelkesítő szavakban üdvözölte a megjelent nagyszámú közönséget. Ott volt a város színeje. Ott voltak a többi társaságok vallás különbség nélkül. Ott voltak ugyszólván az összes szabadkai testületek képviselői, és a vidékről ide érkezett kiküldöttek és egyesek. A főispáni megnyitó után Pertich Mihály egyleti elnök nyitotta meg lendületes beszédben az ülést. Röviden utalt az egyesület céljaira és arra a kiváló tevékenységre, amelyet az egylet jeles hőlyei kifejtettek. Különösen kiemelte özv. bajsai Vojnics Lukácsné urnőnek az ügy iránti jóindulatát. Kiemelte azokat, a kik a humanizmus terén igazi munkát fejtenek ki és igazságos szavakkal mellátta az érdemet. Szavait lelkes éljenzéssel fogadták. Szigethy József titkár olvasta fel ezután titkári jelentését, amely jelentés az egyesület emelésében nagyértékű lesz, mert hű és pontos történelmi adatokat tartalmaz. A jeles dolgot az előadást tesszével fogadták. Utána dr. Csillag Károly szavalta el ez alkalomra írt költeményét. Nagy figyelemmel hallgatták ezután Tabody József cs. és kir. kamarás előadását a játékonyságról. Olyan ember beszélt itt erről a témáról, aki egész életét a játékonyság eszméjének szentelte. A szellemes előadás nagy elismerésben részesült. Nagy hatást keltett az egylet érdemes titkárának dr. Balogh Ferencnek beszéde is, aki nem győzte elismerezzel elhalmozni a szabadkai egylet hőlytagjainak munkálkodását. A diszközgyűlésen még elfogadták azt a javaslatot, hogy a szabadkai gyermekmenhely címébe az „Erzsébet” nevet vegye fel. A diszközgyűlést Schmausz Endre főispán lelkesítő szavai fejezték be. Egyhangulag fogadták el a főispánnak azt az indítványát, hogy minden szö, amely ez alkalommal a diszközgyűlésen elhangzott, jegyzőkönyvileg megörökíttessék. A főispán ezután felkérte a közönséget, hogy innen a gyermekmenhely megtekintésére menjenek el. Miután a szabadkai dalárda még a Hymnuszt elénekelt a közönség a kívül már elrendezett kocsisorokat betöltötte és a menet körülbelül már delutáni 1 órakor az alaguton túl lévő menház megtekintésére indult. Szözával érkezett meg a díszes közönség a menházba, ahol amint már említettük, az arcképleplezések történtek. Ezt megelőzte Gyenes János kaplán kiválóan szép egyházi beszéde, amelynek kíséretében a menházat felszentelte. Majdnem 3 órakor delután volt már, amidőn körülbelül az a közönség, amely a gimnázium dísztermét megtöltötte, megjelent a Casinó dísztermében rendezett banketten. Szöznél többben jelentek meg a fényes teremben, amely szinte tündökölt a szebbnél szebb toalettektől. Csupa virág és illat volt ez a terem. Az asztalfőn a főispán presideált és a harmadik fogás után lelkes felköszöntőt mondott a királynak. Az egész közönség állva hallgatta meg a legelső magyar emberre mondott szép dikiót. Pertich Mihály a miniszterelnököt, Tabody József: Vojnics Szemző Jozefat, Birkás Szuchich Adriennét és Morvay Ákosné köszöntötte fel; dr. Balogh Ignác az alelnökökre. Dr. Balogh Lajos a főispánra, dr. Piller Arthur a törvényhatóságra és Mamuzics Lázár polgármesterre emelte poharát, Tabody József ezután a szabadkai sajtót köszöntötte fel kis lelkes be-

szédben. Tabody József felköszöntőjére dr. Csillag Károly válaszolt, aki egyuttal a közönség felkérésére itt is elszavalta alkalmi költeményét. A bankett befejezése után vig táncmulatság folyt a casinó termeiben. Az ünnepély lefolyása alatt üdvözölő táviratok érkeztek a szélrözsza minden irányából. Az ünnepélyt teljesen és méltóan fejezte be az a fényes estély, amelyet özv. Vojnics Szemző Jozefa urhölgy a vendégek és a közreműködők tisztelőre adott.

Felülfizetések. A felső kereskedelmi ifjuságnak 1900. évi november hó 17-én megtartott hangversenyén fellülfizettek: Széchenyi József, dr. Vojnics István báró 10—10 kor.; Sándor Béla 8 kor.; Auspitz Zsigmond, Zombori iparosok árucaarnoka, Zsuljevits Ernő 6—6 kor.; Dalmay Béláné, Iparoskór, Klanszky Ferenc 5—5 kor.; Diener János, Georgievits A., Karácson Gyuláné, Karakásevits Milivoj, Khloyber Lajos, Klemm Károly, Kollár József, N. N., Novákovits Izidor 4—4 kor.; Simonovits Radivoj dr., Wollheimer József dr. 3—3 kor.; Baits Vitomir, Baloghy Ernő dr., Bárány Zsigmond, Bikár Nenád dr., Bosnyák József, Bugarszky és Popov, Buják József dr., Czeisel Lajos dr., Csávosi Lajos, Csernyus Pál dr., Dimitrievits Bránkó dr., Duchon János dr., ifj. Ehrlich Nándor, Eugusz József, Gombos Ignác, Grün Samu dr., Halász Dávid, Gyász József, Guttmann Zsigmond dr., Henneberg Sándor, Hirman Ferenc dr., Holländer József, Holtzer Márton, Huber József dr., Konyovits Antal, Konyovits Mladen, Krump Vilmos, Liebardt Janos, Lövy testvérek, özv. Mártoni Károlyné, Mayer István, Müller Gyula, Nikolits György dr., N. N., N. N., Potánkó Pál, Prokopy Imre, Rádits Dusan, Schliezter testvérek, Schön S., Sztrilich Zsigmond, Temunovits József, Trencseny Károly, Ugri Mihály, Weidinger S. és Zs. 2—2 kor.; Alekszjevits M., Babits Tivadar, Bikár Mita, Bondy Arnold, Fényes Lajos, Gering Ede, Jovánovits József, Keló Mór, Kusserszky István, Löwenberger Zsigmond, Manju S., Neugebauer A., N. N., Parcesetich Károly, Spitzer Bernátné, Spitzer Sándor, Theodorovits Vladán, Valeth János, Vujits Milán 1—1 kor. Összesen 212 korona. Fogadják a nemes adakozók az ifjuság halás köszönetét.

Jubileumi díszelőadás. Az ó-kanizsai műkedvelői társulat — amint arról már megemlékeztünk — felszözados fennállásának emlékére jubileumi díszelőadást rendezt az Ókanizsán a városi színházban 1900. évi november hó 25-én. Most beüldöttek lapunknak a díszelőadás másorát, mely a következő: Prolog. Irta és előadja Gajó István. Ezt követi: „A gyimesi vadírvág.” 1000 frtos díjjal kitüntetett népszömmü 3 felvonásban. Irta: Géczy István. Rendező: Gajó István. Személyek: Balanka János — Böresök Janos. Örsze, felesége — Simon Anna k. a. Imre, fiuk — Gajó István. Mária, leányuk — Liptákné Oeska Rózsika urnő. Övzege Fabiánné Julis — Ugriné Korom Teréz urnő. Gyurka, fia — Pintér Gyula. Rab Prezmer Péter — Böresök József. Magdolna, leánya — ifj. Hoffmann Józsefné urnő. Plébános — Buczó Lajos. Törpe Csura, harangozó — Herczeg Ede. Csuráné — Zsiday Imréné urnő. Marci, fiuk — Dörner Gyula. Bigyó, kishiró — Laczó Sándor. Bigyóné — Kávai Etelka k. a. Csörgő István — * * * Vöfélyek — Györi Dezső és Gallé Viktor. Nászöngy — * * * Nyoszolyóányok — Buczó Mariska k. a. és Schenk Irénke k. a. Csicsa, Vaksí, cigányok — Aunderla József és Konez Sándor. — Nép, bucsusok, cigányok. Történelmi Gyimes-Felső-Lokon. Idő: jeleu.

Halálozás. Kovalovszky József és nejét sulyos csapás érte, kis gyermekük Erzsike hirtelen elhunyt.

Dalestély. A kulai dalárda 1900. évi november hó 24-én a Gerber-féle vendéglő helyiségeiben táncgal egybekötött dalestélyt rendez a következő műsorral: 1. Storeh A. M.: „Erdömágyán.” Férfikar. 2. Ch. F. Gounod: „Faust keringő.” Euekli Sztójkovits Zorka urhölgy, zongorán kíséri Schiek Gizella urhölgy. 3. Méder M.: „Népdal egyveleg.” Férfikar. 4. „A holt költő szerelme.” Melodráma. Szövege Jókai Mórtól, zenéje Liszt Ferentől. Schiek Gizella urhölgy zongorakísérete mellett szövalja Baumann Antal. 5. Rieger Gy.: „Dalárinduló.” Férfikar.

Bucsulakoma Temerinben. Temerinből írja tudósítónk: A valás mindig fájtó érzelmeket kelt az em-

berben; néha még akkor is, midőn tulajdonképen annak örülnünk kellene. Piller György tanítónk Adán hasonlíthatatlanul jobb javadalmazású állásra választatván meg, elmegy tölünk. Az ő távozása körlünköl fájdalmasan érint bennünket, mert az válik meg tölünk, aki tíz éves eredménydus itt működése alatt sok jeles tulajdonsága által annyira szívünkölzött, hogy a távozásával szívünkben támadt irt csak hosszas idő lesz képes új képpel betölteni. A kiltünö tanító, a feledhetetlen barát, a pótolhatlan társadalmi alak iránt érzett tisztélet és szeretet gyűjtött össze bennünket f. hó 14-én, hogy társas vacsora alkalmával nyilvánosan mondjunk búcsút annak, aki oly osztatlanul birta szeretetünk. A 80 teritékü baráti vacsorán részt vett községünk összes élökölösége vallás és nemikülönbség nélkül. Vacsoraközben a távozó iránt érzett hamisítatlan, őszinte szeretet szép beszédekben nyert kifejezést. Elsőben is szeretett pléánosunk, Mihajlovits Endre a töle megszokott magas szárnyalású, lelkesült beszédben — párhuzamot vonva az ideális és materiális nevelési irányok között — méltatta az ünnepeit áldásos működését s végre általános éljenzés között kívánta neki: „Adjon Isten szebbet, jobbat nálamnál (t. i. neked isk. igazgatót), nekem pedig csak olyant (t. i. tanítót) mint te voltál.” Majd Zsótér Akos jegyző a község nevében mond szép szavakkal búcsút, — később Pösch Ernő kaplán a tanstület nevében eszmékben gazdag Istenbözözöt, — végül Bódy Géza tanító mondott sikertelt beszédet. Az ünnepeit minden beszédre válaszolt; s egy a könnyekig megható beszédben elmondotta a tizeses itléte alatt átélit igaz örömeit és lesújtó fájdalma, végül halás köszönetét fejezi ki e nem várt ünnepeitetésért. Vacsora után a magyar lakomákból elmaradhatlan tánc kezdődött, mely a késő éjjeli órákig egyitt tartotta a résztvevő közönséget s azzal az óhajattal tértünk nyugalomra, adjon az ég az eltávozó helyett oly tanítót községünknek, kit majdan ugyanigy ünnepeitessünk!

Hangverseny Garán. A garai műkedvelők folyó hó 21-én jötkönyecélú hangversenyt és táncmulatságot rendeztek, mely minden tekintetben kiválóan sikertelt. Az estélyen nagyszámú közönség volt jelen, amely elragadtatva gyönyörködött a műkedvelők előadásaiban. Volt zene, ének, felolvasás. Eisemann Mihály és Garzsik Lajos Kéler Béla Csokonay nyitányát játszótták zongorán nagy sikerrel. Ez volt a hangverseny bevezető pontja. Ezután a műkedvelők énekkara Asztból „Vadászadalát” énekelte el igen szépen. A következő pontban dr. Malesinev Emil szép hegedűjátékában gyönyörködött a közönség. A kiváló, jeles hegedüs Beriot „Air varie” zeneművét játszotta Garzsik Lajos zongorakísérete mellett. Trischler Károly Petőfiről tartott felolvasást és Tóth Jenő szép magyar dalokat cimbalmozott. Tumbász Mariska Schubert a „Vándor” műdalát énekelte és a közönség zajos tapsokkal honorálta szép énekét. Dr. Malesinev Emil és Garzsik Lajos művésziileg játszótták el Geinigen „Magyar ábrándját” és Dankla „Resignációját”. A műkedvelők énekkara által gyönyörűen és nagy hatással énekelit „Köny” után Suppé a „Paraszt és költő” című művét játszótták Penninger József és Garzsik Lajos zongorán. A hangverseny után táncra perdült a fiatalok és fesztelen jó kedvvel, vig hanguláiban járta hajnalig.

Zichy-muzeum. Az ázsiai utjairól hazahozott etnografiai gyűjtemény elhelyezésére gróf Zichy Jenő egy kiltön palotát emelt Budapesten a belvárosban. A palota már elkészült. A tiszta renaissance stílusban épült egyemeletes palota a Rózsá-utca szöglet ki. Az impozáns épületnek terméskölből épült falai vannak, hatalmas nagy ablakok és ajtókkal ellátva, melyek fölött a Zichy-családnak köbe vésett címere van elhelyezve. A homlokzat egyetlen díszet két szobor, amely a tudomány és művészetet ábrázolja. A kapubejárat jobb oldalán van a felsövilágítással ellátott lépcsőház, amely egészen márványból készült, még pedig vaskölhi magyar márványból. A muzeum 18 nagy termet foglal magában, amelynek középpontját egy hatalmas terem alkotja, a melyben értékes festményeket helyez el gróf Zichy Jenő. Az új muzeum belsö berendezése tavaszszal fog elkészülni és így az ünnepeles megnyitás még nincs meghatározva.

násaival az arcán — valahol a nyolevnanas évek körül járt — egymásután említi: a szétüult falakat, a királyait, papjait, nagyembereiket, elveszett uralmukat, szétkallódott kincseiket. Keserű a hitsorsosainak elnyomottságát. Gyötri a lelkét hitsorsosainak lenézettsége, marcangolja őt, hogy idegenben vesz el az otthona annak a népek, a mely egykor olyan nemzeti életet élt.

Elmond mindent apróra, olyan hangon mondja el, mint a kinek viharok dülnek a lelkében.

De Jessze ága csak nem virul ki s a királyság nem áll helyre, habár nagyot fordult azóta az idő ke-reke. Jeremiás prófétának a templom és város elpusztulására vonatkozó jöjgató siralma, éneklövé vált hangon emlegethetik még idők forgásaig.

Elemezzük csak lélektanilag a világfájdalmi mivoltát ennek a sirásba kitörésnek.

Valóban nagy lehet ez a fájdalom, melybe zokogás jöjgong belc. Minden vágyuk és szívük minden reménye romba dölve, afölött siránkoznak a sirba hajló aggasztányok, a mi elveszett... és minden elveszett, rémkiáltás között veszett el. Állami önállóság, baza, város, (Jerusalajim) templom, oltár. Semmi sem maradt a sok ragyogásból. Helyrehozhatlanul veszett el minden a nagy sors-változásban.

A nép, fejvesztettségében szétszórodott, jobban szörodott szét, mint a puszták homokja vibarkor: idegen népek köze ékelődik és sehol sincs otthon; elnemzetietlenedett társadalmi; polgárjogot lassan, későn nyerve szabadultak hasznosabb emberi sorsba. A zsidó nép földét más nemzet birja, kik őt és törvényeit kigunyolták, és mint nemzet sohasem vergődött sulyra a zsidó nép. A Zsidóország elnevezést Palesztina váltotta fel, nevezve a filiszteusoktól, a kik a zsidó népnek legnagyobb ellen-segei voltak és akiket a zsidók csak az „idegenek” elnevezéssel illeltek. Zsidóország lakossága elarabosodott. A történelem, az irás által támogatva sokat beszél arról, hogy az elszört népet Isten megtörlö keze milyen erősen subintotta.

Ha megnéztük a borsos orru, koppadt fejű vénjét, magától kirtóleg, nézzük meg az üde, fürgé fiatalját is. Egy kis kíváncsiaskodás meg nem árt.

Itt csicseregnek ök is a szabad ég alatt, a panaszfal körül és annak közelségében. Nincs közlebe puba pázsit, a melyre letelepedhetnek. Állnak. Egy-nemelyiknek a gyönyörűen arányozott tagjait annál jobban látjuk.

Várják, hívják az öregeket baza, vacsorára, ki sem kertülének ezek a siránkozásból, mert ha az egyik végzi, rákezdí a másik és a megújrázás még tovább tart.

Nem húzódnak nagyon s a milyen határozott az arcúllik, olyan határozott szemüknek a nézése is. Allják a tekintetüket erősen, a külsö előnyökkel bíró takarok, a mostani Jeruzsálem szép virágai. A nap vérző aranytüskéjének színeben fűrödve, még szebbek.

Modern Eszter, modern Rebeka, modern Zsuzsanna* gyönggyel a fűtös Apollo-fején, gyönggyel a kerek nyakoszlopán, formás keblén, gyönggyel a — bibor-zinál ajkak közt. Ha az ajkak kisse teltebbek is voltak, azoknak a vonala kifogástalan. Való igaz, hogy a peregő gyönggyök között gyöngyben néztek ki — a foglalatlan gyönggyök. Szaggatták a tavasz virágát.

Szép az esthajnali csillag fehér ragyogása, de szép ezeknek a fekete szemeknek a derűje is. Melegítö, míg az esti csillag fénye — hideg.

Egy-nemelyik közülük kimondhatatlanul bájos arcu, valódi keleti szépség, Rachel-Judith-alak, hajlós virág-szal. Volt közöttük hirtelen hajlós orru is. A hol a bu-zavirág díszlik, megterem a konkoly is.

Az elvirágzásnak induló zsidó asszonyok szabad-jukra hagyva, dologtalanul ögyelegnek a panaszfal körül, inkább csak nézik a siránkozást, de abban részt nem vesznek, akkor sem, mikor életüköl meg hosszú sor van hátra, akkor sem, mikor megevék már a kenyertük javát és a harmadvirágzásban is tul estek. Csak télenkednek. „Se tücski, se hajts ki.” Nem kell nekik tejet szürni, vaját köptülni, mégis tejele a dolguk. Ime még a sirást is elvégzik helyettük az uraik. Dolguk csak nem kertülközik a lusta, de szép feleségeknak.

Ekközben nagyot lejtett vándorútján az esti csillag, Homér szerint „Venus a szép, ragyogó az égen.” Erre

* A keleti nyelvböl, illetölég a héberböl átvett növekek értelme ez: Eszter, eszlögö, — Rebeka, jó táplált, — Zsuzsanna, lilium tiszta.

a földi csillagok is, a hasonlöképpen szépek, ragyogók a földön, eltűntek.

Csak néztem, hallgattam az agyafurt, kiélt arcu tapló szívű vén bünösöknek ezt a mutatósan hangos kiabálással fajult istenimádását.

Többsökböl kivásott a régi farizeus. Az öreg emberek, habár a kor már nagyon rájuk nehezedett, mégis gyermekies sirásban törnek ki. Karban zengtek hozzá olykor a gyermekek és éltesebb asszonyok.

Mindig sirnak, siránkoznak.

Önkéntlenül tolakszik fel a megjegyzés, hogy Jézus is sirt fölöttük, Jeruzsálem fölött. „Ó Jeruzsálem, Jeruzsálem, hányszor akartam fíaidat összegyűjteni körlöttem, mint a tyuk összegyűjti a csirkéit és te nem akartad és valamiként megköveztetek a prófétákat, meg fogjátok ölni az ember fiát is.”

A sirás mindig másra kerül. Elöbb a próféták jajdultak fel, mikor vést jösoltak a zsidó nemzetre. Most az utódok sirnak fel, hogy a törvények ömlesztettek, az események fejlődése összecsapott fejük fölött, minden elveszett.

Leszállt a homály akközben a földre és még mindig imádkoznak, nem lehet elvárni, hogy eloszoljanak.

Arról eszmélkedem — sine ira et studio — hogy egész másmilyen az az imádság és istenimádás, melyre Jézus tanított, mely a kebel egyszerűségéböl fakad, szárnyra kap az érzelem s magasztos minden szövában.

Tengernek nyiltján, föld rönáján, hegyek között, szabadban vagy egy lélekemelő templomban, mindenütt, avval a pár, egyszerű, halkan elszögtött szöval: „szenteltessek meg a te neved, legyen a te akaratod, add meg nekünk a mi mindennapi kenyertünköt”, több van magasztalva, kérve, mint ezzel a világmeghalgatott, hatásra összeállított egész letenyével, melynek az össze-foglalt kérelme ugy sem valósdhat meg.

Irva vagyon, hogy lélekben és egyszerűségben imádd az Urat.

Császka György ajándéka. Megyénk délnyugati sarkában, közvetlenül a Duna partján van a gombosi pályaudvar. A kompátkeléséről nevezetes vasúti állomáson körülbelül 300 ember él, kik kevés kivétellel rom. kath. vallásúak. Testi szükségleteiket a közeli telepedett iparosok és kereskedők elejétől kezdve kielégítették, de lelki műveléséről sokáig nem gondoskodott senki. Az első lépés e tekintetben 20 évvel ezelőtt történt, mikor az alföld-fümei vasút támogatásával iskolájukat felállították. Azóta részestülnek a gyermekek s ezek útján szülőik is vallási oktatásban. Templomot azonban nem látogathatnak; szent misén, keresztény tanításon részt nem vehetnek, mert a község 5 kilométernyire van az állomástól. Ily messzire jó időben is alig mehetnek, mert a vasúti szolgálat ritkán enged több órai szabadságot; kellemetlen időjárás esetén meg ennek lehetősége teljesen ki van zárva. Az iskolás gyermekek ezen keresztényi kötelességeiknek még kevésbé tehetnek eleget. Pedig bizonyításra nem szoruló tény, hogy a mai anyagias korban gyermeknek és felnőttnek egyaránt nagy szüksége van a hit támaszára. Éreztük, tudtuk, hogy tennünk kell valamit, nehogy a folytonosan erős és fárasztó szolgálatot teljesítő vasúti személyzet teljesen közönyössé váljék lite iránt és gyermekeivel együtt legalább vasár- és ünnepnapokon alkalma legyen megfelelő helyen és módon a vett jókért Istenének hálat adnia. Hogy ez sikerült, az különösen Hernádi Márton ellenőr, állomás- és kompátkelési főnök érdeme. Az ő eszméje volt, hogy vasár- és ünnepnaponként az itteni állami iskolában isteni tiszteletet tartunk. Kivételében készséges támogatónk és tanácsadónk: Cziráky Gyula, buzgó és fáradhatatlan hitoktatónk volt. Már több mint 3 éve, hogy ájtatosságainkat megtartjuk, a melyek a szent lecke, az evangélium és magyarázatának felolvasásából, valamint egyházi énekek énekléséből áll. Szükségességüket mi sem bizonyíthatná jobban tömeges látogatottságunknál és a hívek önkéntes adakozásánál. Közös erővel állítottunk fel harangot; Hernádi Mártonné 2 káros gyertyatartót, Hernádi Márton Goffiné L. kath. oktatókönyvet, Mihályi Ferenc hivatalkó és az Apfi-család 2—2 nagy szent képet, Juhászék egy szépen himzett abroszt ajándékoztak az isteni tisztelet külső fényének emelésére. Virág, gyertya soh sem hiányzik felolvasó asztalunkról. Megtűnt ezeket öngyméltósága Császka György kalocsai érsek s ország-szerte ismert bőkezűségével 200 koronát küldött, hogy vallási gyakorlataink emelésére, énekeink magasabbra tételére egy harmóniumot vásároljunk. Ezen összeg kiegészítéséhez járultak még a következők: Ertl János gondnoksági elnök 30 k., ifj. Heitzmann György 6 k., Wagner Konrad, Linder György 5—5 k., Nevoza József 3 k., Blaha János, Veiner Antal, Balázs András, Tarján József, Lincz Nándor, Apfi család, Cziráky Gyula, Rudnay Lajos, N. N., Zatskó Alajos, Pitz Albert, Adam Jakab, Schibli, I., Vas János, Szigeti Bálint 2—2 k., Schenk I., Stein Frigyes, Orbán János, Nikolics Katalin, Magyar Antal, Pásti Mihály, Schiller Ferenc, Lengyel Andras, Adam József, Szűcs István, Marschall A., Balogh Imre, Patarczica I. 1—1 k., Kossain I. 70 fil., id. Brucker A., Szabó F. 60—60 f., Juhász A., Bajza Antal 50—50 f., Kaisch I., Petó F., ifj. Brucker A., Vitrovitica M., Vincez I. 40—40 f., Babel M., Klemm F. 30—30 f. és Matin M. 20 fillér. Összesen 297 korona 70 fillér. — Halálával telt szívvel mondunk köszönetet öngyméltóságának nemeslelkű ajándékaért; halálával telt szívvel köszönjük az összes adományokat, a melyek lehetővé tették, hogy ájtatosságainknak megadassuk a hozzájuk méltó külső keretet. Mily lélekemelő kép: állami iskolában, állami alkalmazottak — élükön Hernádi Márton iskola gondnokkal, ki a legszorgosabb teendői között sem mulasztja el e kedves kötelesség teljesítését — a hit és a vallás-erkölcsi nevelés szolgálatába állanak a XX. század küszöbén! És példájukkal — a nevelés leg-hatekonyabb eszközével — igyekeznek a gyermekek szívében az erényeket kifejlesztetni, öregbíteni és állandósítani.

Háziipar tanfolyamok. A zentai gazdakör által az állam segítségével rendezett háziipar tanfolyamok f. hó 15 én nyiták meg. Ilyen tanfolyamok működnek a gazdakör felügyelete alatt Zentán, O-Kanizsán, Adorjánon, Petrovovszellón és Tetőhegyesen. A petrovovszellói, o-kanizsai és adorjáni tanfolyamon kizárólag vesszőfonással foglalkoznak. A zentai tanfolyamon ez évben a vesszőfonáson kívül a gyékényszövést is fogja tanítani ahhoz értő mester. A tetőhegyesi tanfolyam a nyeles cirokseprők kőtését tanítja. A szervezéssel és felügyelettel megbízott gazdakör azon törekszik, hogy a tanfolyamok tanulóinak elegendő megrendelést gyűjtsön és a kész cikkeknek piacot találjon. Nagy áldással válnék a vidék szegény munkás népére, ha szövetkezetté tömörülhetne. Ez irányban a gazdakör az előmunkálatakat már meg is tette és a társadalom segítségével valószínűleg sikertülni is fog az alsó Tiszavidék háziiparral foglalkozó munkásait szövetkeztetbe gyűjteni.

Feleség hamis iratokkal. Végtelenül érdekes és bonyolult ügy foglalkoztatja most az ó-becseieket. Pár hét előtt Koits Stevan jómódu parasztagda meg-nőstül. Feleségül Melencéről Gesupogyinacszy Mária özvegyasszonyt hozta, aki kedvében járt az öregnek és boldognak látszott az új pár. Az új menyecske különösen érdekelt a férj anyagi ügyei iránt s mikor szépszerivel kitudta, hogy az öreg hol tartja a pénzt, egy nap hűlt helye volt a menyecskének, de vele együtt eltűnt a ládafiából az öreg készpénze, 500 korona is. Koits amint észrevette a kettős hiányt, azonnal Melencére utazott és ott a hatóság segítségét kérte hűtlen felesége és eltűnt pénzes-tárcája visszaszerzésére. Csakhamar elő is vezették a rend emberei a férj által megnevezett Gesupogyinacszy Mária özvegyasszonyt, de mekkora volt Koits meglepetése, amikor egy előtte egészen ismeretlen nő jelent meg, aki maga is elismerte, hogy Gesupogyinacszy Mária, tanuk is igazolták ezt, ámde azt is igazolták, hogy ez a nő még mindig özvegy. A további nyomozás után rájöttek, hogy a Gesupogyinacszy Mária irataival és nevével egy nő házasságot kötött Koits Stevannal, de hogy ki legyen az, még most nem tudják. Így tehát Koitsnak van is felesége, nincs is. Az elő-vezetett özvegyasszony irásilag felesége, de annak esze ágában sincs férjhez menni, az igazi feleség pedig el-szökött és még a pénzben tart, aligha is jelentkezik. Most tehát Koits keresi a feleségét is, a csalót is, meg az ötszáz koronáját is. De e fogós kérdésen néhány bíró és ügyvéd is törni fogja a fejét.

Utadó könyvecskék. Városunk polgármestere-től vettük a következő hirdetményt: Zombor szab. kir.

város polgármestere részéről felhivatnak azon utadó-könyvecskék, akik a folyó évi 12837. kig. sz. alatt közzé-tett hirdetményben kitűzött határidőben, esetleg mosta-náig sem szereztek utadó könyvecskét, illetve ebbeli könyvecskéjüket kiegészítés végett még be nem mutatták a városi utadó kezelőségénél, azok a szóban forgó köny-vecskék megszerzése, illetve kiegészítése végett most már 8 napi záros határidő alatt, vagyis 1900. évi no-venber hó 21-étől kezdve november hó 28 áig bezárólag a városi utadó kezelőségénél jelentkezzenek, mert iga-zolatlan mulasztás esetén a közutakról és vámokról szóló 1890. évi I. t. c. végrehajtása iránt 21802/1890. szám alatt kiadott kereskedelemügyi miniszteri utasítás II. fejezetében foglalt rendelkezés értelmében 1—5 frt, vagyis 2—10 koronáig terjedő pénzbírságban fognak elma-rasztaltni.

Zombori első temetkezési egylet. Vettük a következő hivatalos hirdetményt: Zombor szab. kir. város tanácsa részéről ezennel felhivatnak a zombori első temetkezési egylet összes tagjai, hogy igényeik pontos megállapítása végett eredeti befizetési könyvec-kéiket f. hó 20-tól számított 8 nap alatt Auth György pénztárnok urnak szolgáltatassák be, kitől azokat lezárva 14 nap alatt visszavehetik.

A gyerek miatt. Még a múlt év augusztus havában történt, hogy Gyogyev Mitáné felső-kovili lakos a kertben dolgozott, mikor hirtelen fölriadt kis fiának keserves sírására. Kirohant az utcára és akkor látta, hogy Nesin Milán ugyancsak püföli a gyereket. Gyogyevné fölragadott néhány téglát és szemenszedett szit-kok kíséretében dobálta Nesinre, kinek ez sehoggy sem tetszett és viszonzásképen úgy lökte meg az asszonyt, hogy annak eltört a vállperece. Az újdéki törvény-szék ezért a vállperecét 4 havi fogságra ítélte.

A véletlen. Szabadkáról írja tudósítónk: Szomorú áldozata lett a véletlennek Skala Pál szabadkai rendőr. A napokban éjjeli szolgálatra rendelték ki a főterre. Gyanus alakokat látott a sötétségben közeledni és elő vonta revolverét. Valahoggy eljettette s érte nyult, hogy fölvegye, de a pisztoly kakasához ért a keze és a fegyver elsült. A golyó a mellébe furdott és mire a mentők segítségére érkeztek, már meghalt.

Gyümölcsfák az országutak mentén. Darányi földművelési miniszternek egyik akciója az állami utak mentén gyümölcsfákat ültetetni, hogy példaadással legyen, mint lehetne a községi és törvényhatósági utak gyümölcsfakkal való beültetésével a most sokhelyt sivar vidéket tetszetősebbé varázsolni s a gyümölcstermelést a községek közjavalmává tenni. Eddig Budapesttől öt irányban 70 km. államat van beültetve, valamint a vidéken is sok utat fasítottak be ilyképen. Az utakra ültetett gyümölcsfák teljes összegét az állami csemete-kerék szolgáltatták, melyek ezenkívül a törvényható-ságok gyümölcstermelési akcióját nagy arányokban szol-gálták, úgy hogy a kiadott gyümölcsfacsemeték több százszert tesznek.

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-üggyéd.

Laptulajdonos és kiadó:

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Vendéglő megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy Zomborban a pályaudvar átellenében levő

„Vasuthoz“

cimzett vendéglőt átvettem és újonnan berendeztem.

Kiváló jó borok és izletes ételek.

Mérsékelt áru szobák.

A nagyérdemű közönség pártfogását kérem.

Mély tisztelettel

Kovács János,

vendéglős.

Házeladás.

Zsablyán (Bácsmegeye) egy tehermen-tes ház szabad kézből eladó, amely nemrégén a legjobb anyagokból épült; megfelel bármilyen üzletnek, amennyiben a piacon van és a legélénkebb forgalmi helyen. Helyben szol-gabirói és járásbírósi hivatal, ugyszintén nagy környékkel és vasúti közlekedéssel bir.

Szíves megkereséseket a ház tulajdonosának a kiadóhivatal továbbít.

1368. szám.

kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

Tovarisova községben tisedésbe jött két gyalog-rendőri állásra pályázat nyitattik.

Évi fizetés 480 korona havi utólagos részletekben, felszerelést a község, ellenben a rubázatot sajátjából tartozik beszerezni.

A kellően felszerelt kérvények 1900. évi de-cember hó 1-éig alulírott elüljárósgtoz nyuj-tandók be.

Tovarisova, 1900. évi november hó 2-án.

Az elüljáróság.

Zombor. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomdája.

3738. szám.

kig. 1900.

Hirdetmény.

Csonopla község elüljárósága részéről ezennel köz-hírré tétetik, miszerint a község mint erkölcsi testület, valamint a községi népiszkolai alapvagyon tulajdonához tartozó és a Nemes Militics, Bajmok, Pacsér és csonoplai határok összeszűgölésénél az ugynevezett Tolvajosi csárda közelében fekvő mintegy 100 kat. holdnyi föld-birtok 1901. évi tavaszi vetés alá 5 holdas részletekben **folyó évi december hó 2-án délelőtt 9 órakor** Csonopla község-házánál megtartandó nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni, amelyre az érdeklődők ezennel meghivatnak.

Kelt Csonoplán, 1900. évi november hó 16-án.

Deák Andor, **Pálicy Antal,**
jegyző. 3—2 bíró.

6589. szám.

kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

A zombori járási főszolgabíróshoz tartozó Gyula-falva községében újonnan rendszerezett s 600 korona évi javadalmazással egybekötött adóvegrehajtói állásra ezennel pályázat hirdetettik.

Felhivatnak mindazok, kik ez állást elnyerni óhajt-ják, hogy felszerelt pályázati kérvényeiket **folyó évi december hó 15-éig** alulírott főszolgabíróhoz annál is inkább nyujtsák be, mert a később beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Zombor, 1900. évi november hó 18-án.

Tárczay Dezső,

főszolgabíró.

8302. szám.

kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

Pivnica községben lemondás folytán megtiresedett segédjegyzői állásra pályázatot nyitok. Ezen állás ja-vadalmazása előleges havi részletekben fizetendő 800 koronát kitevő évi fizetésből áll. Felhív mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényüket hozzám **folyó évi november hó 25-éig** nyujtsák be, mert később érkező folyamodvá-nyok figyelembe nem vétetnek.

Hödságh, 1900. évi november hó 14-én.

Szemző Karoly,

főszolgabíró.

6679. szám.

kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye zombori járásához tartozó Csonopla községénél tisedésben levő és évi 1000 korona fizetéssel és 40 korona anyakönyvezetési helyettesi tisz-teletdíjjal javadalmazott **segédjegyzői** állásra — tekintettel arra, hogy az előbbi pályázat kielégítő ered-ményre nem vezetett — ezennel újabb pályázatot hir-delek s felhívom az állást elnyerni óhajtókat, hogy sza-bályszerint felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi november hó 30-áig** nyujtsák be.

Zombor, 1900. évi november hó 5-én.

Tárczay Dezső,

főszolgabíró.

Hirdetmény.

Pivnica községben a 600 korona évi kész-pénz fizetéssel javadalmazott **irnoki állás** helyettesítés útján nyomban betöltendő. Jelentkezések az alulírott elüljáróshoz intézendők.

Pivnica 1900. november 17.

Lovassy Ödön, **Kovácsévits Márkó,**
jegyző. 3—2 bíró.

1498 szám.

1900.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbírósi 1900. P. 338. számú vég-zése által Kupuszárevits Lyubomir zombori lakos ja-vára Pandurovits D. M. volt szabadkai, jelenleg siklósi lakos ellen 200 korona törke és eddig összesen 27 kor. 26 fil. perkoltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglatl és 1202 koronára becsült fűszerárak, bolti állványok, mákdaráló, borok, likőrök, táppor és kávéból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1900. V. 2069/8. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Szabad-kán I. kör 85. sz. leendő eszközésére 1900. évi no-venber hó 28-ik napjának délelőtti 10¹/₂ órája határidővel kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingósá-gok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el-adatni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Szabadkán, 1900. évi november hó 14-én.

Bende Ignác,

kir. bir. végrehajtó.